

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XV.

V Ljubljani, v četrtek, 31. marca 1932.

Štev. 37.

Nadomestilo za državno trošarino na vino in žganje

V zadnji številki našega lista smo priobčili načrt zakona, kako naj se ukinjena trošarina na vino in žganje nadomesti. O tem načrtu se je vršila v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani dne 29. t. m. anketa, katere so se udeležili poleg zastopnikov zbornice tudi zastopniki zveze gostilničarskih zadrug, sekcije trgovcev z vinom in gremija trgovcev v Ljubljani.

Na anketi, ki se je vršila pod vodstvom zborničnega svetnika in predsednika Zveze gostilničarskih zadrug g. Kavčiča, se je na podlagi referata zastopnika trgovcev z vinom g. Mejača in zastopnika zbornice g. Žagarja po daljši debati, v katero so posebno posegli narodni poslanec g. Cerar, načelnik Gremija trgovcev g. Gregor, zastopnik sekcije speceristov g. Verbič, veletrgovec z vinom g. Štepec in drugi, se je soglasno sprejela nastopna resolucija:

Na sestanku v Ljubljani dne 29. marca 1932 zbrana interesna zastopstva točilcev pijač na drobno in na debelo Dravske banovine so razpravljala o nameravani ukinitvi trošarine na vino in žganje ter soglasno zaključila, da ta ukinitve pri nadomestilu, kakoršno se hoče uveljaviti, ne bo ublažila vinske krize in prinesla koristi niti javnemu niti zasebnemu gospodarstvu. Preureditev bo povzročila točilcem občutno škodo, ki bo odvzela marsikateri obratovalnici ekzistenčne pogoje. Pri nameravani ureditvi bo šel v bodoče konzum pijač samo delno preko obrtnih obratovalnic. Gotovo je, da bo 70% gostiln, ki so sedaj le, če tudi skromno, živele lastnike in njihove družine, moralo brezpogojno ukiniti obratovalnice. Trgovina z vinom in žganjem na debelo, ki ima važno posredovalno vlogo v naši vinski kupčiji, je po novih predpisih jako omejena, če ne naravnost izločena iz kupčijskega udejstvovanja, trgovini, ki prodaja vino in žganje v originalno zaprtih steklenicah, pa je naloženo novo breme, ki jo bo prisililo, da skoro brez izjeme to prodajo opusti, ker je to breme stvarno neupravičeno. Taki trgovci po dosedanjih predpisih niso plačevali točilne takse in tudi ne trošarine, ker je oboje plačeval oni, ki je originalno zaprte steklenice za prodajo polnil. S preureditvijo trošarin se bo brezdvomno izdatno zmanjšal tudi donos direktnih davkov, pa bode treba z drugimi obremenitvami nadomestiti tudi izpad na direktnih davkih, kar bo ob današnjem težkem položaju povzročilo le še občutno poslabšanje že itak težkih prilik.

Nadomestilo trošarine na vino in žganje z mnogokratnikom točilne takse smatrajo točilci za docela zgrešeno, ker je točilna taksa po posameznih krajih in delih države jako neenakomerno odmerjena in je poleg tega tudi premalo prilagojena dejansko stočeni količini pijač.

Poleg tega je nameravani mnogokratnik (6 do 10 kratna točilna taksa) veliko previsok. V Dravski banovini je znašal donos točilne takse v letu 1931 5.582.276—dinarjev, donos državne trošarine na vino Din 11.167.844— in trošarine na žganje Din 1.075.984—. Banovina je pobrala na vino banovinske trošarine približno 22 milijonov in na žganje približno 350 tisoč Din, skupaj torej Din 34. 593.828— in bi povprečno v polni meri zadostoval mnogokratnik 6½.

Radi tega se mora, ako se hoče načrt v sedanjih obliki brezpogojno realizirati, predhodno točilno takso temeljito revidirati.

1. Najidealnejše bi bilo, da bi se točilna taksa pobirala po količini dejanske stočene pijače po analogiji pridobnine na podlagi prijave o količini pijač, stočenih v predidčem letu. Taksa za nove obratovalnice naj bi se začasno odmerila po količini, ki se bo predvidoma stočila. Znašala naj bi na vino za 1 hl Din 100— in na žganje za 1 hl Din 300—.

2. Ako bi ta predlog ne bil izvedljiv, je nujno potrebno, da se v okviru kategorij za pobiranje točilne takse ustvari potrebno število skupin in natančno določi, v katero skupino spadajo točilci po količini iztočenih pijač (do 20 hl, do 30 hl, do 40 hl, do 50 hl, do 60 hl, do 80 hl, do 100 hl, do 150 hl itd.).

3. Odmero takse naj se poveri davčnemu odboru in naj bi se odmera vršila spričo nestalnih prilik vsako leto.

4. Določilo, da plačujejo trgovine v vsakem primeru najvišje takse po točkah a), b) in c) naj se ukine, ker ni stvarnega povoda, da se ravno trgovine višje obremenjujejo.

5. V 3. napomeni za trgovino določene takse, naj se omejujejo samo na trgovine, ki zaprte steklenice, katere prodajajo, same polnijo.

6. Točilci na debelo, naj se oproste plačevanja točilne takse, da se prepreči dvojna obremenitev, kajti nadomestilo za točilno takso naj bi, po načrtu, plačal trgovec z vinom (točilec na debelo) in gostilničar, ki kupi vino pri trgovcu.

7. Nadomestilo za državno trošarino na vino in žganje, naj se v olajšanje gospodarsko šibkejših slojev, pobira namesto tromesečno, samo enomesečno v naprej.

8. Ako se taksa pravočasno ne plača, naj se iztirja prisilnim potom. Pobiranje dvojne takse v primeru prepoznega plačila je preobčutno, posebno, ker po napomeni 6. itak ugasne pravica za točenje, če se taksa ne plača za dva zaporedna tromesečja.

9. Skupni davek na vino in žganje, naj se pavšalira z 10, odnosno 50 parami, da se tako pobiranje poenostavi.

Točilci v Dravski banovini nujno prosijo ugledno parlamentarno delegacijo, da izposluje, v primeru, da je nemogoče obdržati pobiranje trošarine na vino in žganje s primernimi izpremembami v sedanjih obliki, revizijo točilnih taks v predlagani smeri, ki gre za tem, da se z nadomestilom za državno trošarino obremenijo samo količino dejanske iztočenih pijač in prepreči dvojno pobiranje nadomestila, ki gre na občutno škodo trgovine. Nameravani način preureditve pomenja favoriziranje pijančevanja in je poleg tega tudi socialno krivično, ker obremenja samo gospodarsko šibkejšo sloje, dočim daje ostalim možnost, da si nabavijo pijače brez trošarinske obremenitve. Ne le interesi točilcev samih, ampak tudi interesi našega lepo razvijajočega se tujkega prometa, ki do naša naši državi preko 900 milijonov dinarjev letno in ki je toliko odvisen od naših hotelov, restavracij in gostiln, nujno zahtevajo, da se vprašanje nadomestila za državno trošarino na vino in žganje zadovoljivo in pravično uredi.

Udeležniki ankete so nato pod vodstvom gg. Kavčiča, Gregorja in Štepeca izročili sklenjeno spomenico ministru za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivanu Puelju in vsem na sestanku istega dne v Ljubljani navzočim narodnim poslancem iz Dravske banovine.

G. minister je deputaciji v daljših izvajanjih pojasnil položaj glede trošarin na vino in žganje in obljubil, da bo resolucijo vestno proučil in se zavzel, da v polni meri zavaruje interese gostilničarjev, trgovcev z vinom in trgovcev, ki prodajajo pijače v zaprtih steklenicah.

Takse za pobotnice o najemninah.

Za potrdila ali pobotnice o prejeti zakupnini (najemninah) za stanovanja in lokale se plača

do 500 Din	1 Din
od 500—1000 Din	2 Din
od 1000—2000 Din	5 Din
od 2000—3000 Din	10 Din

a preko 3000 Din za vsakih 100 Din še 25 par.

Lastniki stanovanj in lokalov so dolžni izdajati pobotnice s predpisano takso o prejeti najemninah, ker se sicer kaznujejo z enkratnim iznosom redne takse kot kaznijo.

Taksa na obračune denarnih zavodov itd.

Na obračune denarnih zavodov in delniških družb o eskontovanju menic itd. se pobira taksa 1 Din.

Taksa za čeke, bone in priznanice v bančnih poslih.

Taksa za čeke, bone in priznanice v bančnih poslih med privatnimi osebami se povšuje od 50 par na 1 Din.

Taksa za prepovedi na plače državnih nameštencev.

Odločbe vseh oblasti za odobritev prepovedi na plače državnih nameštencev, ki se izdajo na njihovo zahtevo za račun drugih oseb, se pobira taksa 1%.

Taksa za preiskavo in obsodbo prestopkov po obrtnem zakonu.

Taksa za preiskavo in obsodbo prestopkov po obrtnem zakonu plača obsojeni:

za prestopke iz § 397 obrt. zak.	25 Din
za prestopke iz § 398 obrt. zak.	50 Din
za prestopke iz § 399 obrt. zak.	150 Din
za prestopke iz § 401 obrt. zak.	1000 Din

Takse za odobritev naprav za izkoriščanje vodne sile

Za predhodno in pozneje za trajno odobritev naprav za izkoriščanje vodne sile se pobirajo posebne takse, ki znašajo, a. pr. za izdajanje predhodne odobritve načrta Din 50—, za pregled in odobritev projektov in za izdajanje pooblastitve pri napravah brez turbin s preko 15 konjskih moči od enega para kamenov, od enega para stop in od enega reza žag Din 50—. Takse za gradbo naprav s pregledom in odobrenjem načrta

a) za celokupne naprave s parnim, motornim, električnim in plinskim pogonom . . . . . Din 100—
b) za motorno-generatorske postaje . . . . . Din 100—
c) za akumulatorske postaje za razsvetljavo in pogon Din 100—

Poleg teh taks se pobirajo posebne takse še za vsako instalirano amperno uro kapacitete Din —20, za vsaki kvadratni meter instaliranega kotla z rezervo, ki ne spada pod določila zakona o parnih kotlih po Din 10— itd.

Takse za dovolitve za izvrševanje obrtov po obrtnem zakonu

Za trgovske obrte: Din

a) za trgovske obrate na debelo v krajih do 50.000 prebivalcev	500—
preko 50.000 prebivalcev	1000—
b) za trgovske obrate na drobno v krajih do 5000 prebivalcev	100—
od 5000—10.000 prebivalcev	200—
od 10.000—50.000 prebivalcev	300—
od 50.000—100.000 prebivalcev	400—
v krajih s preko 100.000 preb.	500—
c) za agenturske poslovalnice	500—
za komisijske	500—
za generalna trgov. zastopstva	300—
za spedijska podjetja	200—
za prevoz, podjetja (s konji)	50—
za oglasne in reklamne zavode	1000—

Za trgovske obrate, ki se izvršujejo brez stalnega obratovališča se plača polovica navedenih taks.

d) za obrtniške obrate v krajih do 100.000 prebivalcev . . . . . 50—
v krajih preko 100.000 preb. . . . . 100—

Izpremembe in dopolnitve zakona o taksah

Službene novine z dne 26. marca t. l. priobčujejo izpremembe in dopolnitve zakona o taksah, izmed katerih opozarjamo med drugimi posebno na sledeče:

Listine, izdane v privatnem prometu:

Ako se na listine, izdane v privatnem prometu, ki podlegajo plačilu takse v kolkih ali uporabi kolkovnega papirja, ne nalepi takoj ob sestavi listine vsreznih kolek (marka) ali ne prilepi ustrezna taksa ter ne razvrednoti, ali se petnajst dni od dne sestave listine ne prijavi, odnosno se za njihovo izdajo ne uporabi predpisani kolkovni papir, in pridejo taki spisi kakorkoli pred oblastvo, se pobere poleg doplačila redne takse kazenska taksa v enkratnem (dosedaj trikratnem) iznosu.

Redno takso in doplačilo kazenske takse plača lastnik listine. Če se ugotovi, da je izterjanje od lastnika nemogoče, se obsodi na plačilo takse izdajatelj. Samo za potrdila ali pobotnice o prejemu zakupnine plača redno in kazensko takso vedno izdajatelj.

Izvrševanje obrti brez dovoljenja.

Lastniki in poslovodje trgovskih, obrtnih in industrijskih podjetij, ki začno z delom brez pooblastitve ali dovolitve ali če prekoračijo obseg obratovanja, določenega po obrtnem zakonu, se poleg kazni po obrtnem zakonu kaznujejo še s trikratnim iznosom redne takse, določene za pooblastitev ali dovolitev za dotično obrt.

Kazni radi prepoznega plačila perijodičnih taks.

Vse osebe, ki plačujejo takse po tem zakonu perijodično v naprej (tedensko, mesečno, polletno ali celoletno), se v primeru, da te takse ne plačajo pravočasno, kaznujejo poleg plačila redne takse še z enkratnim iznosom redne takse.

Prepozna prijava kupoprodajnih pogodb.

Kazen radi prepozne prijave kupoprodajnih pogodb je z novim zakonom znižana od trikratnega iznosa na enkratni iznos redne takse.

Najemne pogodbe.

Za pogodbe o zakupu poslopij (stanovanj in lokalov) se plača taksa po višini letne najemnine:

preko 2.400—3.600 Din	Din 10—
preko 3.600—6.000 Din	Din 20—
preko 6.000—10.000 Din	Din 30—
preko 10.000—20.000 Din	Din 50—
preko 20.000—30.000 Din	Din 100—
preko 30.000—50.000 Din	Din 200—
preko 50.000 Din za vsakih nadaljnjih 100 Din še ½ %.	

Nekvarno določilom čl. 20. zakona o taksah se ta taksa pobira na pogodbe o zakupu zgradb (stanovanj in lokalov) neglede na čas, za katerega se pogodba sklepa.

Vsi lastniki stanovanj in lokalov so dolžni skleniti pogodbo o zakupu in plačati takso v roku 15 dni od dne vselitve, sicer plačajo poleg redne še petkratni iznos redne takse kot kazni.

Za stanovanja in lokale do Din 2400— letne najemnine kakor tudi za podzakupne (podnajeme) ne obstoji obveznost, da se sklene najemna pogodba.

Za najeme na dan uveljavljenja tega zakona se morajo skleniti pogodbe in plačati taksa po tem predpisu najkasneje do 1. julija 1932, v kolikor pogodbe še niso sklenjene in taksa za nje plačana.

Kdor tega ne stori, se kaznuje s petkratnim iznosom redne takse.

Takse za ponudbe na ofertalnih licitacijah.

Za vsako ponudbo na ofertalnih licitacijah pri državnih oblastih in samoupravnih telesih in imovinskih občinah se plača taksa od proračunjene vrednosti posla in to: za posle do 20.000 Din . . . . . Din 50—
preko Din 20.000 do . . . . . Din 100—
preko Din 100.000 do . . . . . Din 200—
preko Din 500.000 do 1.000.000 Din 300—
za posle preko 1.000.000 Din za vsaki začetni milijon še po 100 Din.

Za posle, za katere se proračunska vsota ne objavlja, se plača taksa po izmeri ponudene sume-cene in po gornji lestvici.

Posebne takse so določene za različna podjetja, n. pr. za proizvajanje umetnih mineralnih vod, za zastavljalnice, za gostilniške obrte, za prevažanje potnikov, za tehtnice, za trgovino s starinami, za dimnikarje, za prodajo strupov, za potovalne agencije itd.

Takse na vozila

1. Za prijavo prevoznih sredstev brez ozira na njih porabo in uporabljivost se plača letno:

	Din
a) za avtomobile, prikolice in avto-buse po	100—
b) za motocikle z in brez prikolice	50—
c) za fajakerske (polfajakerske) vozove od komada	25—
č) za bicikle	5—

2. Za odobritev porabe prevoznih sredstev se plača:

	Din
a) za potniške avtomobile s težo zaključno do 1000 kg od 1 kg preko 1000—1500 kg od 1 kg preko 1500 od 1 kg	1— 1-50 2—
Težina izpod 1 kg se ne upošteva.	
b) za avtomobile, s katerimi se obrtoma vrši prevoz potnikov (avtotaksi) od 1 kg	0-75
e) za avtobuse in tovarne avtomobile z ali brez prikolice od 1 kg	0-50
č) za motocikle z ali brez prikolice od 1 kg	2-50
d) za fajakerske (polfajakerske) z 2 konjema od komada	100—
e) za fajakerske (polfajakerske) z 1 konjem od komada	50—
f) za bicikle od komada	20—

Osebe, ki obrtoma vrše prevoz potnikov in blaga, ne plačujejo od dne 1. januarja 1933 dalje davka na poslovni promet.

Vozovi se tehtajo samo na državnih ali občinskih tehtnicah z vsem orodjem, rezervnimi deli itd.

Vozila, ki niso porabljiva, se morejo pod gotovimi pogoji oprostiti plačila takse.

Za vozila, za katera je taksa za 1. 1932 že plačana po dosedanjih predpisih, se prično nove takse pobirati šele od dne 1. januarja 1933. V ostalem stopi nov zakon v veljavo dne 1. aprila t. l.

Ruski les proti jugoslovanskemu lesu

Po italijanski statistiki je padel izvoz lesa iz Jugoslavije v Italijo od 758.000 ton v letu 1928 na 715.000 v letu 1929 in dalje na 638.000 ton v letu 1930, dočim je uvoz iz Rusije narasel od 24.400 na 30.500 in na 43.000 ton. Izvoz lesa iz Jugoslavije v Grčijo je padel od 1930 do 1931 od 166.000 kub. m na 110.000 kub. m in od 178 na 105 milijonov drahem, uvoz iz Rusije v Grčijo je narasel od 6100 kub. m na 13.700 kub. m in od 8-7 na 15-4 mil. drahem.

Sveže najfine še norveške

ribje olje

iz lekarne

Dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam

Uvozna carina in trošarina na vino na Poljskem.

Ker se izvozniki vina pogosto obračajo na razne strani za informacije glede uvozne carine in trošarine na vino na Poljskem, jim v pojasnilo prinašamo sledeče:

Na podlagi carinske postavke 28 poljske carinske tarife se plača:

a) za vino v sodih ali velikih steklenih posodah s 50 ali več litri vsebine 20 zlotov za 100 kg, ako ima vino do vključno 16% alkohola, 688 zlotov za 100 kg pa se plača, ako ima vino preko 16 do 25% alkohola.

b) za vino, ki se pošilja v drugih posodah se plača 74 zlotov za 100 kg, ako ima vino do 15% alkohola; 1.272-80 zlotov pa se plača, ako ima vino preko 15 do 25% alkohola.

Carinsko manipulativna taksa znaša 20% carine po carinski poziciji. Trošarina na 1 liter vina znaša za vino do 16% alkohola 1-26 zlotov, pri tem odpade na državno trošarino 0-90 zlotov, 10% dodatek 0-09 in 0-27 zlotov na račun občinske trošarine; za vino s preko 16% alkohola se plača 2-80 zlotov trošarine, pri čemer odpade na račun državne trošarine 2 zlotov z 10% dodatkom 0-20 in na račun občinske trošarine 0-60 zlotov.

H koncu omenjamo, da je poljski trg ugoden za plasiranje cenovnih vin.

Zlato

Zlato, ki je še pred dvajsetimi leti žvenketalo po žepih, po predalih ogromnih trgovin in po mizah igralnic, je danes izginito. Danes je zlato skrito v trezorih bank, a teoretično leži na mizah velikih gospodarstvenikov, ki premišlujejo in razpravljajo o pogrešnih teorijah o zlatu.

»Zlato je velik gospod« pravijo oni, ki se ne klanjajo pred tem nevidnim božanstvom. Zlato samo je hrepenelo, da postane gospodar situacije in zato je raz prestol izrinilo srebro, misleč, da bo na ta način povečalo svojo oblast. Toda, dogodilo se je baš obratno.

Ali sploh more igrati zlato ono vlogo, katero bi po svoji vrednosti moralo igrati, vprašujejo mnogi! Ali ni dejstvo, da je zlato odvzeto iz prometa, dovolj jasno dokaz, da je teorija o zlatu pogrešna? Ali je zlato tako močno, da bo lahko preneslo ogromno piramido papirja, ki ga v prometu zamenjuje. Z drugimi besedami: ali je dovolj zlata za kritje svetovnega obtoka novčanic? Ali sploh more držati korak produkcija rumene kovine z razvojem svetovnega gospodarstva?

Ne, odgovarjajo z mnogih strani! Pomanjkanje ne obstoja. Zlato se slabo uporablja! Veliki gospodarstvenik A. Landsburg je razvil teorijo o zlato s par besedami: »Ne moremo govoriti o pomanjkanju zlata, kajti napaka leži v politiki bank, ki si niso v zadostni meri osigurale svoje zlate rezerve.

Finančniki in trgovci potrjujejo to mišljenje. Po njihovih teorijah izvira pomanjkanje zlata iz tega, ker ni zlato razporedjeno po enakih delih. Baš ta predpostavka pa je bila vzrok napadom na razne banke in zlasti na francosko Narodno banko, ki hrani v svojih trezorih zlato. Nas Francoze obtožujejo, da smo povzročili »zlato vojno« ter da želi Francija s svojo ogromno količino zlata zavladati celi Evropi.

Taka trditev je otročja in jaz bi se zanj sploh ne zmenil, če bi še vedno ne čul onih besedi, katere mi je pred nekoliko dnevi rekel velik angleški državnik: »Vi Francozi se nikoli ne ozirate na ono, o čemer govorijo drugi o vas. Zakaj ne pojasnite celemu svetu, zakaj zbirate take količine zlata? Vaši nasprotniki se čudijo, da se more to dogajati v času strahovite gospodarske krize. V Evropi mislijo, da zbira Francija tolike množine zlata zato, da bo lahko postala gospodar politične in gospodarske situacije ter da bo tako lahko vsilila svojo voljo ostalim državam.«

Opetovano smo že naglašali, da je mogoče Francija edina velika država, ki v današnjem kaosu veruje v svoj denar. Lastniki zlata nosijo svojo rumeno kovino na take kraje, kjer lahko dobijo protivrednost v papirju, ki jim nudi po njih mnenju popolno sigurnost. Finančniki tujih držav nosijo svoj denar tja, kjer je varen.

Kaj sploh lahko storimo proti temu pokretu? Zakon nam velevala, da moramo zlato menjati na novčance. Jasno je, da je mogoče vedno najti kupca za zlato, in če ne bi mogel dobiti prodajalec v francoski banki protivrednosti v novčanicah, bi ta potegnil zlato iz prometa, ter na ta način povzročil veliko škodo svetovnemu gospodarstvu. Morali bi se jokati in ne radovati radi tega kopičenja zlata v Franciji. Naraven rezultat kupovanja zlata bi moralo biti povečanje prometa z novčanicami. A posledica takega povečanja bi bilo skakanje cen.

Tisti, ki ima le malo pojma o gospodarstvu, ve prav dobro kaj bi za nas pomenila podražitev predmetov istočasno, ko v sosednjih državah cene padajo. Na kak način bi v tem primeru mogli preprečiti konkurenco?

»Osvobodite se zlata« — nam svetujejo tujei. »Imate dvojne sredstev na razpolago: z znižanjem eskontne mere bi se povečala rentabilnost kapitala ali pa boste z dajanjem kredita inozemstvu dosegli, da bodo šle iz Francije ogromne množine zlata.«

Znižujmo eskontno mero! To bi bil v času današnje krize pravi absurd. Na ta način bi namreč pomagali onim podjetjem, ki so nesposobna in za katere želi ves svet, da bi izginita.

Že slišim odgovor: »Morda bi bilo bolje, da uporabite drugo sredstvo. Delajte ono, kar ste delali pred vojno: dajte namreč posojila inozemstvu.«

To je zelo lepo. Toda, tu je neki »čec«. Danes ne moremo plasirati tujih obvez, kajti naši mali kapitalisti, v kojih rokah se nahaja 90% francoskega kapitala, se še dobro spominjajo onih izgub, ki so jih utrpeli. Pripominjam, da so imeli francoski

Ponudbe in poupravevanja

IZVOZNIKOM V FRANCIJO, OZIROMA V PARIZ! Tvrda Georges Barchas, komisija, 49, Rue Brancion — Paris (15e), Francija, se zanima za zastopstvo vseh strok.

ZAVOD ZA POSPEŠEVANJE ZUNANJE TRGOVINE, Beograd, sporoča, da se zanima tvrdka N. V. K. Hofmans, Amsterdam Z. P. O. B. 88, Nizozemska, za zastopstvo večje firme, ki želi izvoziti semena solnčnice na Nizozemsko.

TVRDKA CARLOS BOHLMANN, VALENCIA, APARTADO 249, Španija želi stopiti s tukajšnjimi uvezniki južnega sadja zlasti pomaranč v kupčijske zveze.

Iz naših organizacij

URADNI DAN ZBORNICE ZA TRGOVINO, OBRT IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI ZA CELJE IN CELJSKO OKOLICO se vrši v torek dne 5. aprila 1932 od 8. do 12. ure predpoldne v posvetovalnici gremija trgovcev v Celju, Razlagova ulica št. 8, pritličje, levo.

Trgovine dne 4. aprila na praznik Marjinega Oznanenja smejo biti glasom št. 34. naredbe o odpiranju in zapiranju trgovinskih obratovnic dopoldne odprte. — Načelstvo gremija trgovcev.

Absolventi in absolventinje drž. trgovske akademije in bivšega abiturijentskega tečaja v Ljubljani prosijo ravnateljstvo, da javijo v svrhu statistike po dopisnici svoj poklic in sedanji naslov.

Obrtne pravice, prijava. Gremij trgovcev za Ljubljano in okolico opozarja, da bodo vsi člani tekom prihodnjih dni prejeli natančna navodila glede prijave obiti po novem obrtnem zakonu, ki je stopil v veljavo 9. marca t. l. — Načelstvo.

Društvo sadnih trgovcev za Dravsko banovino v Mariboru. V ponedeljek dne 4. aprila 1932. ob 10. uri dopoldne se vrši v dvorani hotela »Orel« v Mariboru, Grajski trg, redni letni občni zbor, h kateremu so vabljeni vsi člani Društva sadnih trgovcev za Dravsko banovino. Spored je sledeči: a) Pozdrav predsednika; b) Tajniško poročilo; c) Blagajniško poročilo; d) Reorganizacija sedanjega društva; e) Slučajnosti. — Vsi člani naj se zborovanja gotovo udeležijo, ker je važnega pomena, posebno zaradi reorganizacije društva. — Maribor, dne 25. III. 1932. — Predsednik: Rudolf Pevec, l. r.; blagajnik: Janko Kostajnshek, l. r.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke. klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

NOVE MOŽNOSTI UPORABE PAPIRJA

Vsled neugodnih prodajnih možnosti na trgu papirja je papirna industrija prisiljena, da išče novih uporabnih možnosti zanj. Poleg pitnih kozarcev in posod za mleko, kar je že dobro vpeljano, porablja papir v vedno večji izmeri tudi raznovrstna industrija. V zadnjem času n. pr. izdelujejo iz papirja tuljave za statve, izolirske plošče za električne naprave, senčnike svetiljk itd. Vsled neprodlnosti za prah in vsled odporne zmoglosti proti klimatičnim in kemičnim vplivom — ob primerni impregnaciji — se porablja papir kot ovojina zmeraj bolj namesto džute. Tako n. pr. je papirna cementna vreča popolnoma izrinila džutno vrečo, ker ne propuša prahu in je mnogo bolj ekonomična. Tudi razpošiljanje manjših množin premoga in krompirja v papirnih vrečah se v zadnjem času zmeraj bolj širi, tako v Poruhruju, na Dunaju in v Ogrski. V poljedelstvu se vršijo v zadnjem času poskusi, ki uporabljajo v Ameriki dobljena izkustva glede vplivanja na posevke potom papirne obloge. Tako preiskujejo sedaj v Češki možnost, kako bi se dala s papirno oblogo za držati zemlja vlaga in kako bi se posevki obvarovali pred vpadi škodljivcev, kar bi imelo seveda ugodne posledice.

kapitalisti v l. 1914 polne žepke ruskih, avstrijskih, madžarskih, turških in bolgarskih akcij. Koliko so danes vredni ti papirji? Oparjena mačka se plaši tudi mrzle vode. In francoski mali kapitalist je prav zares taka mačka.

Joseph Cailleaux

Po svetu

Londonski naložbeni trg plava zapet v denarju; petodstotne obligacije novega londonskega pristaniškega posojila so bile 28 krat prepisane, petodstotne obligacije mestne železnice 25 krat, štiri odstotno posojilo afriške dežele Nyassa 30 krat.

Podjetje Junkers v Dessau (Nemčija) je poslalo insolventno, kar je povzročilo v Nemčiji izredno razburjenje. Vlada hoče obratovanje na vsak način nadaljevati, ker so Junkersove tovarne za Nemčijo velikankega pomena.

Sladkorna konferenca v Parizu se je vendar bolj zaključila kot so mislili; prav v zadnjem trenutku so namreč Kubanci svojo izstopno izjavo preklicali!

Mednarodna bakrena konferenca v Bruslju se je zaključila s pozitivnim rezultatom; podlago pogajanj je tvoril zelo padli konsum zadnjih mesecev.

Produkcija premoga v Avstriji je dala v preteklem letu 3.210.000 ton; od tega je bilo črnega premoga 230.000 ton; produkcija surovega železa je navedena s 145.000 tonami (leto prej 287 tisoč), produkcija je bila s 382.000 tonami (647.000).

Sedem italijanskih plovbnih družb bo fuzioniranih v novi družbi z imenom »Adria«, ki bo oskrbovala promet med Adrijo in Egejskimi otoki. Sedež družbe bodo Benetke, prometna uprava bo pa v Zadru.

Število brezposelnih v Nemčiji je bilo 15. t. m. s 6.129.000 približno isto kot 1. marca. Število vseh brezposelnih na svetu se navaja z 21 milijoni. Tudi v Švici je brezposelnost zelo narasla: lani na koncu februarja 26.900, letos 73.700.

Tudi na trgu prašičev na Dunaju je začela prevladovati domača avstrijska provenienca; v zadnjem tednu je znašala ta provenienca že 72 odstotkov.

Avstrijske industrijske izdelke za brazilsko kavo bo zamenjavala zasebna družba, koje ustanovitev se pravkar snuje.

Borna reforma v Argentini zapoveduje zlasti publikacijsko dolžnost pri vseh prodajah.

Union de Mines, bančni zavod dela francoskega premogarstva, popravlja sedaj napake prenataglene ekspanzije in bo glavni-ko 270 mil. frankov reducirala na polovico.

Dohodninski davek so v USA postopoma zvišali do 65 odstotkov. Nekatera zvišanja gredo v stotine odstotkov dosedanje višine.

Železnice v Jugoslaviji je bilo na koncu preteklega leta 10.435 km, od teh 9482 km v državnem in 953 km v zasebnem obratu. Od leta 1922 dalje je bilo na novo zgrajenih 1639 km železnice.

Voznine v Šanghaj so od lanskega septembra dalje narasle za 100 odstotkov.

Konec Brown Boveri bo ostal letos najbrž brez dividende, dočim so še lani njegova podjetja plačevala 6 do 8 odstotno dividendo. Tudi njemu svetovna kriza ni prizanesla.

Mednarodni nikljev trust (Kanada), ki od leta 1929 dalje obvladuje svetovni trg, je imel lani 5 mil. dol. čistega dobička proti 11-77 in 22-2 v letih 1930 in 1929. Prodaja je padla od 1929 na 1930 za 40%, od 1930 na 1931 za 25%; zato so morali produkcijo omejiti na samo 31% kapacitete.

Zaloge bencina v USA. kljub vsem restriktivnim ukrepom zopet močno rastejo.

Nemški Stahlverein je imel lani doma za 40% manjšo prodajo kot leta 1930, v eksportu pa za 22 odstotkov manjšo. Vedno težje je spraviti dohodke in izdatke v sklad.

Vinska razstava v Zagrebu se bo vršila od 9. do 16. aprila.

Hranilne vloge pri Poštni hranilnici Jugoslavije so v februarju narasle na 368-7 mil. dinarjev, čekovne vloge pa na 857 mil. dinarjev.

Angl. banka je imela v polletju, ki je preteklo s februarjem, 627.000 funtov čistega dobička in je določila izplačilo 6 odstotne dividende; v vsem poslovnem letu 1931/32 je dividenda 12 odstotka.

Ceno surovega masla v Kopenhagenu so zopet znižali, in sicer od 1-85 na 1-70 danske krone za 1 kg.

Delo na domu svetla točka v krizi. Oporazjamo na ponudbo v inercialnem delu današnjega lista firme Domača pletarska industrija Josip Kalis, Maribor, Trubarjeva 2. Pletilni stroj »Regentin« daje delavoljnim možnost zaslužka. Na željo pošlje firma natančne propekte.

Ob bolniški postelji ameriške prosperitete

V zadnjem času hira tudi ameriško gospodarstvo, in ameriško blagostanje (prosperiteta) gineva. Mnogo se piše o tem. Podali bomo par poročil, iz katerih je razvidno, da se tudi Ameriki ne godi posebno dobro in da skuša z vsemi sredstvi zlesti iz tega položaja.

I.

Vse uradne izjave niso zalegle, da bi se prosperiteta zopet pojavila, in niso mogle odvrniti niti nadaljnega poslabšanja, ki je zavzelo pogosto celo katastrofalne oblike. Zlasti v zadnjem letu od krize prizadeti deli gospodarstva, namreč banke, železnice in zavarovalnice, tvorijo tako važne člene ameriškega gospodarskega telesa, da je Zvezna vlada uvidela, da ne sme niti en dan več odlašati. Sicer so osnovali pred par meseci *National Credit Corporation*, z namenom, da podpre banke. Njeni doslej dovoljeni krediti se cenijo na 10 do 15 milijonov dolarjev, a to ni moglo preprečiti, da je ravno v par mesecih njenega obstoja doseglo število bančnih polomov v Ameriki rekord: v zadnjem četrtletju preteklega leta jih je bilo 1049 od 2300 v vsem letu 1931 z depoziti ca 1750 milijonov dolarjev. Ker so morale banke same zbrati sredstva za to akcijo, je morda baš v tem delni vzrok neuspeha korporacije.

A tudi zaupanje občinstva se nikakor ni povrnilo; in ko je bila omenjena družba ustanovljena, so hoteli z njo ravno zaupanje poživiti. V možnosti nadaljnega naraščanja krize zaupanja pa tiči brez dvoma največja nevarnost za ameriško gospodarstvo. Medtem so dobili precej natančen pregled o obveznostih napram inozemstvu in s tem tudi o normalno še mogočih odtegnitvah zlata, in se zdi, da Amerikancem ni na tem, da bi te odtegnitve umetno preprečili. Zato so poskušali in poskušajo z vsemi mogočimi drugimi sredstvi gospodarsko poslopje zavarovati in utrditi, da se zaščitijo proti vsem vplivom od zunaj, pri čemer mislijo tudi na ogrožanje dolarja od strani Francije. Najvažnejši dosedanj ukrep je poleg Hooverovega načrta, ki je pa godba prav zadnjih dni, ustanovitev »*Reconstruction Finance Corporation*«, ki je po svetovni vojski največja zveznodržavna organizacija v USA. Njeno delniško glavnico v znesku 500 milijonov dolarjev vplača Zvezna vlada. Sedemčlanskemu vodstvu pripadajo ex officio tajnik zakladnega urada, guverner zveznega rezervnega urada in komisar urada Farm loan (loan = posojilo); nobena politična stranka ne sme biti zastopana v nji z več kot štirimi člani. Z »reconstruc-

tions bondi« do višine 1500 milijonov dolarjev s tekočo dobo vsakratnih petih let, ki so prosti vseh sedanjih in bodočih davkov in ki imajo neomejeno jamstvo Zvezne vlade, naj se dobijo nadaljnja sredstva.

Ta naj se porabijo

1. za posojila bankam, hranilnicam, zavarovalnicam itd. in sicer s posebnimi varščinami ali brez njih. Inozemska državna posojila — razen kanadskih — so od vsakega posojevanja izrecno izključena, prav tako krediti za kakršnekoli nove ustanovitve;

2. za kredite železniškim družbam, ker le-te ne morejo kriti svojih kreditnih potreb normalnim potom (s podpiranjem železniških družb hočejo dobiti raznim industrijam nova naročila, zlasti jekleni industrij);

3. za diskontiranje menic inozemstvu, v kolikor prihajajo le-te iz ameriških eksportov; ta znesek je omejen na 500 milijonov dolarjev.

Vprašanje je seveda, če se bo dal s tem doseči nameravani učinek, poživljenje zunanje trgovine, ker se nakupna moč inozemstva zmeraj bolj krči; s tem pa Amerikanci indirektno tudi prekličajo opetovano poudarjanje, da nima zunanja trgovina v skupnem ameriškem gospodarstvu nobenega pomena.

Znano je, da so dobički večine železniških družb izredno močno padli; s tem njih bondi ne odgovarjajo več zakonitim določbam, pod katerimi so bili ti bondi pripuščeni k naložbam hranilniških depozitov, denarja varovancev itd. Če izpade na ta način že glavna skupina dosedanjih kupcev železniških bondov, prideta zraven še dve veliki skupini prodajalcev, ki morata prodajati, da se ohranita likvidni, namreč majhne in srednje banke, dalje zavarovalnice, ki prav tako ne morejo več nalagati, temveč morajo prodajati, da morejo dovoljevati vsled brezposelnosti vedno bolj naraščajoča posojila in police, k čemer se je večina zavarovalnic obvezala v zavarovalni pogodbi.

K tem, recimo zunanjim pomožnim sredstvom je prišla v zadnjih dneh sprememba zveznega rezervnega zakona v smeri možnosti kreditnega razširjenja, o čemer so vsi listi v zadnjem času obširno pisali — inflacija potom dveh milijard dolarjev itd. — Vsekakor kažejo vsa znamenja, da hočejo zvezne rezervne banke z vsemi sredstvi ustaviti deflacijski proces; če se bo ta načrt energično nadaljeval, se bo to v ameriškem gospodarstvu seveda zelo poznalo. Zaenkrat so razmere še neugodne, kakor nam bo pokazal tudi prihodnji članek.

(Konec prihodnjic.)

Dnine in plače

V beograjski »Pravdi« piše o tem predmetu g. Nikola Gjonović med drugim sledeče:

Vprašanje znižanja dnin in plač ni samo navadno stanovsko vprašanje, t. j. vprašanje onih, ki se jih direktno tiče, nego je to splošno ekonomsko in socialno vprašanje. Današnja gospodarska kriza je povzročila, da se temu vprašanju posveča tudi pri nas tako kakor v ostalem svetu, vedno večjo pozornost. Pri načelnem razpravljanju o tem vprašanju pridemo do zaključka, da morajo biti tako dneve kakor tudi plače čim bolj stabilne, ker te se ne določajo po zakonu o ponudbi in povpraševanju in niti ne po trenutnem stanju cen. Res pa je sicer, da zavisi njih stabilnost od stabilnosti splošnega nivoja cen.

O tem vprašanju so v zadnjem času razpravljale številne konference, med katerimi je najvažnejša ona v Washingtonu. Značilno za to konferenco je bilo to, da niso niti delodajalci zahtevali nikakega znižanja plač in niti niso delojemalci zahtevali povišanja, pač pa so oboji razpravljali o tem, kako bi plače obdržali na sedanjih višinih.

Obenem z vprašanjem znižanja plač in dnin se pri delodajalcih pojavi vprašanje, ali ne bo to škodljivo vplivalo na konsum in s tem na produkcijo. Producenti znajo na ta način dobro čuvati svoje interese, ne čuva jih pa tako dobro država, ki tega ne vidi, da bi baš ona bila poklicana, da pazi na to, da ne nastane v gospodarstvu kako neravnotežje. Brezdvomno je štednje važno ekonomsko načelo, toda še važnejše je, povečati dohodke, kakor pa zmanjšati izdatke.

Kljub temu, da je danes tako veliko število brezposelnih v svetu, kar naj bi pomenilo, da je velika ponudba in majhno povpraševanje, vendar vidimo, da stoje dneve in plače še vedno relativno visoko, tako, da se zdi, da je tukaj zakon o ponudbi in povpraševanju odpovedal. V resnici pa se je ta zakon le prilagodil sedanjim gospodarskim razmeram, kajti padle so le cene na veliko, ne pa cene na drobno. Čemu naj se namreč znižajo dneve in gotovi grani, če je brezposelnih 30%, a se je istočasno povečala produkcija vsled mehanizacije in racionalizacije za celih 200 odstotkov.

V zadnjih 25 letih se je industrijska produkcija izredno zmehanizirala in skoro izpodrinila človeško delovno silo. Proizvodnja na veliko, pa zahteva tudi potrošnja na veliko in zato skrbi industrija, da so oni delavci, ki so zaposleni, dobro plačani, da bi tako mogli najti zaslužek tudi oni, ki jih je mehanizacija izpodrinila. V državah, kjer je ljudska delovna sila slabo plačana, tam obsega tudi potrošnja le najnujnejše predmete. Življenjski standard gotove sredine je predpogoj za kupno moč te sredine, a ta je predpogoj za kvaliteto in intenziteto proizvodnje. Če bi kupno moč ameriškega človeka zamenjali z ono vzhodno-evropskega, potem je gotovo, da bi mnoga ameriška podjetja propadla.

Prav isti položaj kakor v industriji, je tudi v trgovini. Kupna moč konsumentov omogočuje trgovsko prosperiteto. Zato predlagajo danes anglo-saksonski ekonomisti povečanje kupne moči konsumentov, med tem ko stoje francoski ekonomisti na drugem stališču. Oni namreč trdijo, da bi se s tem konsum ne povečal, povečale bi

se le hranilne vloge in s tem likvidni kapital; produkcija sama bi pa od tega ne imela ničesar. V značaju francoskega konsumenta ni da troši, tako kot to dela ameriški in deloma angleški.

So nekateri, ki navajajo, da visoke dneve povišujejo režijske stroške in s tem povišujejo cene ter zmanjšujejo konsum. Temu pa ni tako ali vsaj vedno ne. Znano je, da izkoplje angleški rudar povprečno dnevno po eno tono premoga, med tem ko ga izkoplje ameriški v istem času do 4 in pol tone. Četudi so dneve v Ameriki višje kot v Angliji, so vendar v Angliji režijski stroški večji; isti pojav opazamo v avtomobilski industriji ter še nekaterih drugih. Ne povišujejo cen dneve, nego jih povišuje način dela, cene surovin, davštine itd. Da celo opaža se v nekaterih industrijskih panogah, da so se režijski stroški zmanjšali kljub povišanju dnin, to pa le vsled mehanizacije dela. Zato lahko rečemo, da je vpliv dnin na proizvodne stroške majhen in radi tega tudi majhen na tržne cene in trgovski promet, pač pa je tem večji na kupno moč konsumentov.

Vse to kar velja za ročne delavce, velja v isti meri tudi za intelektualne.

Država je največji delodajalec. Čim večja je notranja in zunanja potrošnja, tem večji so prihodi države. Znižanje plač vpliva na znižanje kupne moči in tako na znižanje potrošnje ter s tem na zmanjšanje državnih dohodkov. Razen tega pa vpliva znižanje plač še na moralno stran uradništva. »Uradniško poštenje raste in pada z višino njih plač«, pravi neki naš sociolog. Nikakor pa ni pri tem misliti, da ni tudi poštenih uradnikov z majhno plačo.

Z ozirom na vse to lahko rečemo, da je

TEDEN LJUBLJANSKI BORZI

Poselno poročilo trgovskega lista

Devizno tržišče

Tendenca spremenljiva.

Promet Din 3.330.188.74.

Radi povečane ponudbe privatnega blaga je zaključil minuli teden na ljubljanski borzi vključ samo štirim borznim sestankom z znatno večjim deviznim prometom kakor predzadnji teden (skupni promet 2.044 milj. Din). Na poedine borzne dni odpade ta-le promet:

21. marca Din 428.234.81 Italija—Bruselj,
22. marca Din 300.608.41 Curih—Italija,
23. marca Din 1.184.254.14 London—Italija,
24. marca Din 1.417.091.88 London—Berlin,
25. marca ni bilo borznega sestanka.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je bil na četrtkovem borznem sestanku dosežen največji dnevni promet, na torkovem pa najmanjši ter so na posameznih sestankih prevladovali zaključki v Londonu, Italiji, le deloma v Berlinu in Curihu. Od celotedskega prometa odpade na Narodno banko 392 tisoč dinarjev deviznih zaključkov in sicer je dala največ Newyorka (107 tisoč Din), Trsta (91 tisoč Din), Berlina (73 tisoč Din), nekaj manj Curiha (45 tisoč Din), Praga 44 tisoč Din, Pariza 22 tisoč Din in Amsterdama za 10 tisoč dinarjev. Nasprotno je omogočila privatna ponudba perfektuiranje zaključkov v skupnem iznosu 2.938 milj. dinarjev in sicer največ Londona (za 2.159 milj. Din), dokaj manj Trsta (494 tisoč Din), Curiha (186 tisoč Din), Bruslja (60 tisoč Din), poleg tega pa še za 22 tisoč dinarjev Berlina, malenkost Newyorka, Praga, Varšave, Amsterdama in Pariza.

V devizni tečajnici prošlega tedna je omeniti predvsem nadaljnji porast tečajev Berlina (za 3 poene) in Newyorka (za 4 poene) ter padec tečaja devize Amsterdama za 2 točke, dočim so ostale devize — kot je razvidno iz spodnje tabele:

Devize	21. marca 1932		24. marca 1932	
	najnižji	najvišji	najnižji	najvišji
Amsterdam	2283.41	2294.77	2281.77	2293.18
Berlin	1344.58	1355.38	1347.32	1358.12
Bruselj	790.68	794.62	790.13	794.07
Curih	1094.35	1099.85	1094.35	1099.85
London	206.22	207.82	206.33	207.93
Newyork	5645.47	5673.73	5649.59	5677.85
Pariz	222.91	224.03	222.59	223.71
Praga	167.75	168.61	167.97	168.83
Trst	292.54	294.94	293.09	295.49

med tednom tečajno sicer nekoliko oscilirale, od ponedeljka na četrtek pa dosegle sledeče tečajne razlike: Bruselj oslabiljen za pol točke, London okrepljen za desetinko točke, Pariz oslabiljen za 4 desetinke točke, Praga okrepljena za dve desetinke točke in slednjič Trst okrepljen za pol poena. Bu-

Kupujte domače proizvode!

Vanilin sladkor
in
Prašek
za
pecivo:

Za naš

naj se kupujejo naši domači proizvodi:

prašek za pecivo, vanilin - sladkor, rumenilo in pudring praški znamke »ADRIA«

TRGOVCI, forsirajte naše domače proizvode, mi jamčimo za najboljšo kakovost istih.

i moralni i ekonomski interes družbe, da so tako manualni kakor tudi intelektualni delavci toliko nagrajeni, da lahko vestno vrše svoje dolžnosti in da če že ne morejo dvigniti svojega življenjskega nivoja, da ga pa vsaj obdržijo na višini, ki je nad bedo.

dimpešta in Dunaj še vedno nista bila trgovana ter so notice tudi ostalih deviz izostale.

Efektno tržišče

Tendenca skrajno mlačna: brez zaključkov.

Notice industrijskih papirjev so ostale tekom tega tedna brez izprememb in sicer je beležilo povpraševanje za stavbno družbo d. d. v Ljubljani Din 40.—, za delnice Tvornice za dušik d. d., Ruše pa Din 125.—, ker ni bilo blaga tudi do zaključkov ni prišlo.

V Blairvih posojilih ni bilo prometa. dočim je v ponedeljek (21. t. m.) notirala ponudba v 8% Blairu 58.— in v 7% pa 54.—, a na vseh ostalih borznih sestankih tekočega tedna 60.— oziroma 55.—.

Tečaj 30. marca 1932.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2277.93	2289.29
Berlin 100 M	1339.64	1350.44
Bruselj 100 belg	787.94	791.88
Budimpešta 100 pengö	—	—
Curih 100 fr.	1094.35	1099.85
London 1 funt	212.58	214.18
Newyork 100 dol., kabel	—	—
Newyork 100 dolarjev	5622.16	5650.42
Pariz 100 fr.	222.15	223.37
Praga 100 kron	167.09	167.95
Stockholm 100 šved. kr	—	—
Trst 100 lir	292.27	294.67

SVETOVNA PRODAJA PREMOGA NA VIŠINI LETA 1910.

V preteklem letu 1931 je bila svetovna prodaja premoga s 1.040 milijoni ton na višini leta 1910 in za 162 milijonov ton manjša kot v letu 1930. Od nazadovanja pride 90 milijonov ton na Ameriko, 55 milijonov na Evropo, ostalo na druge kontinente; Evropa se je torej razmeroma zelo dobro držala. Od evropskega nazadovanja pride polovica na Nemčijo; padec zadene v prvi vrsti domačo prodajo, dočim je bila inozemska prodaja skoraj na višini leta 1930, čeprav z velikimi žrtvami v cenah.

Priporočna se

Gregorc & Ko.

Ljubljana

Veletrgovina specerijskega in kolonijalnega blaga, raznega žganja in spirita.

Telefon 22-46. Brezjavi: Gregorc. Zahtevajte specialne ponudbe!

Dr. Viktor Murnik:

Narodno gospodarstvo in Sokolstvo

(Nadaljevanje)

III

13. Drugi ugovor

Obrnimo se sedaj k drugemu ugovoru, ki bi se utegnil oglašiti proti temu, kar sem navedel v I. poglavju.

Bil bi morda tale: Tudi med telovadci so taki, ki niso dobri delavci; tudi med njimi so počasni delavci, manj spretni, površni itd.

Ne oporekam, da je takih. Med pravimi telovadci pa jih bo malo. V mislih mi je tu prava telovadna vzgoja, pridobljena, ohranjena in vedno bolj izboljševana z redno in pridno vadbo leta in leta; izboljševana do one skrajne mere, kakršne je kdo sploh sposoben. Med takimi pravimi telovadci bo bolj težko najti slabih delavcev, površnih itd. Ako pa dobiš take izjeme, pa treba reči, da bi bili brez telovadne vzgoje brez dvoma še dosti slabše. Tudi po prirodi najslabše dvigne kolikor toliko telovadna vzgoja.

Ista je tu, kakor z ugovorom: Pravite, da telovadba zvišuje inteligenco, ali poznam telovadce, ki niso posebno »brihtni«. Resnično, tudi take dobite. Ali kako malo bistrega duha bi šele bili, ko ne bi telovadili. Saj pravi najodličnejši nemški telovadni fiziolog dr. F. A. Schmidt: »Pri nedostatnem razvoju duha je obvladovanje gibalnih organov vedno posebno slabo: slaboumniki so zmerom izredno okorni in nespretni. Tu je vadba okretnosti kakor koordinacija obsežnih gibov (lahkih telovadnih vaj) najboljši vzvod, da se kolikor mogoče odpravi slabost duha.« In na drugem mestu omenja, da »imajo telesne vaje prav pri ohišjih učencih, pri katerih se slabost volje družijo s slabostjo intelekta, poseben etični pomen, ker zahtevajo dejavnost, da, energijo, in s tem povzročajo, da se volja disciplinira.«²⁰

Vsakdo pa se more dvigniti pač le po svojih od prirode mu danih zmognostih. Tudi take pa dobite, ki jim je telovadba tako rekoč šele odprla duhovne zmognosti, ki jih prej niso kazali. Ako pa je prirodnih zmognosti malo ali celo jako malo, tudi povzdiga ne more biti tako velika, kakor pri

²⁰ F. A. Schmidt: »Leibesübungen und Geistesbildung«, str. 39 in 12.

drugih z večjimi in največjimi prirodnimi zmognostmi. Toda vsi se kolikor toliko dvignejo in vsak po svoje, ta več, drug manj, pripomore k zvišanju delovne sile naroda, ki pač obstoja iz posameznikov in ni nekaj zunaj njih.

14. Ali je delavcem treba telovadbe?

Pa že slišim tretji ugovor: Delavci tako delajo dosti, ves dan se trudijo in utrujeni naj potem še telovadijo? Posebno pa se poljedelski delavci mnogo gibljejo in to celo pod milim nebom, v čistem, zdravem zraku: ti ne potrebujejo telovadbe!

No, potrebujejo jo vsi!

Vsak poklic ima slabe strani, škodljive zdravju in moči. Enostransko, često ob sključenem telesu in v slabem zraku opravljano delo industrijskim in obrtnim delavcem prav tako gloda zdravje in moč, kakor dolgotrajno, pogosto tudi sključeno sedenje duševnim delavcem.

Georges Demény, znameniti rancoski fiziolog telesnih vaj, opisuje svoja opazovanja v pariških obrtnih vajenskih šolah. Tako pravi na primer o delu pri stružnicah: To delo (s stružcem in z žago) nagiba glavo na levo, povzroča pretiran razvoj mišic desne rame in prs. Hrbtenica se izbočuje na desno. Desna lehta je močnejša, prsti so spačeni in skrčeni, leva noga je uložena, medenica se dviga na to stran, desno stopalo se opira na notranji rob. Podobarji imajo delo, ki dviga levo ramo in jo razvija. Hrbtenica kaže pri njih dvojno krivino; desna lehta je izurjenjša, kakor leva, in zapestje, stisnjeno zbog orodja, se razširja. Tapetniki so vedno sključeni, z glavo in s trupom nagnjeni naprej, lehti se ne vadijo in noge so vedno upognjene brez gibanja. Itd.²¹

Koliko je tu bolj ali manj izprijenih teles in ukrčenih mišic, zlasti prsnih, s svojim kvarnim vplivom na notranje organe, posebno na pljuča in srce. Neogibno je treba, da se izprijenje preprečuje z redno telovadbo v čistih, dobro zračenih telovadnicah ali, seve še bolje, na planem. Posebno važno je to pri vajencih, pa potrebno tudi pri izučeni delavcih. Tudi utrujenost po enostranskem delu se tu odpravlja ali vsaj olajšuje z vsestranskim gibanjem.

15. Ali je telovadba potrebna tudi kmetu?

Tudi kmetu je treba telovadbe!

»Kmečki človek se giblje in dela, ali to delo ga utruja, često je tega dela čez mero, ima smer na

²¹ G. Demény: »Les bases scientifiques de l'éducation physique« (»Znanstveni temelji telesne vzgoje«), str. 180 in 181.

iste dele telesa in ne očvršča kakor raztegnjeno in raznovrstno se menjajoče gibanje,« pravi Demény.²² Prav za to očvrščanje je treba tudi kmetu telovadbe, to je »raztegnjenih in raznovrstno se menjajočih gibov.« To že vedo naši poljedelski telovadci, kar jih redno in marljivo obiskuje telovadba. Ta in oni je že priznal, da dosti laže dela svoje kmečko delo in da se prej odpočije po njem, torej prej očvrsti, odkar redno hodi k telovadbi in se je že nekoliko stremiral pri njej.

Zlasti pa potrebuje telovadbe kmečki otrok. Naj navedem tu dva druga strokovnjaka dobrega imena. Dr. Karel Gaulhofer in dr. Margareta Streicher pravita: »Kmečki otrok ni bolj zdrav kakor mestni; nespametno je vedno govoriti o zdravem zraku in o delu, ki dela telesne vaje pri teh otrocih odveč. Najboljši zrak ne koristi prav nič, če otrok napačno in stisnjeno diha; in prav težko delo, h kateremu je vsak kmečki otrok kmalu prisiljen, jako lahko pokvari prirodno dihanje. Kmečki otroci imajo navadno le krepkejši mišice, ne utrudijo se tako hitro z močnim in dolgotrajnim delom. Da pa je to zgodnje vprezanje neprilodno in da ovira rast, je dokazana stvar. Težko delo namreč ne ustvarja izravnanih mišic, ne ustvarja gibčnosti, prirodne izgraditve in s tem reda v telesu. Z dobro izbranimi vajami treba tudi tu najti izravnavo.«²³

16. Prava telovadba ne izčrpava, ampak poživlja

Prava telovadba očvršča in poživlja. Kakor preroben si po njej. Razvedri te in nikogar ne dobiš po njej slabe volje. Kako tudi? Razčiljena mu je življenska moč, sluč življenja mu je tako rekoč više privita, veselje do življenja pa tudi udejstvovanja se mu poveča. Smeh in petje se po končani telovadbi razlegata po telovadnici. Čilost, ki se je vrnila, moč, ki se je okrepila, vlijeta tudi onemu, ki ga kaj skrbi, novega poguma, kajti pogum je zavest lastne moči. Pa mu dvigneta samozavest in sprožita čvrste misli, ki naglo razvozljajo, kar je delalo skrbi. Pa oborožita z novo energijo za vsakdanje delo.

(Dalje prihodnjič.)

²² G. Demény: »L'Éducation de l'Effort« (»Vzgoja krepkega napora«), str. 52.

²³ Dr. K. Gaulhofer und Dr. M. Streicher: »Grundzüge des österreichischen Schulturnens«, III. izdaja (1927), str. 82.

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA

GREGORČICEVA 23

TELEFON št. 25-52

se priporoča za
cenj. naročila, ki
jih bo izvršila
hitro, lično in
po zmerni ceni

Tiskarna Merkur je novo, moderno podjetje. Poleg 5 Linotype stavnih strojev, na katerih lahko izvrši vsakovrstne knjige, brošure, časopise in revije v najkrajšem času, je založena s vsakovrstnim črkovnim in okrasnim materialom in ima nove, moderne brzotiskalne stroje, za hitro in množično izvršitev pa rotacijski tisk v eni ali več barvah. Razen vsakovrstnih reklamnih tiskovin, ki so seveda za vsak predmet svojevrstne, tiska za trgovce, obrtnike: dopisni papir, memorande, kuverte, posetne karte, komisijske knjižice, račune, letake in lepake in sploh vse druge v to stroko spadajoče tiskovine. Zahtevajte proračun!

Opozarjamo cenj. čitatelje na današnje obvestilo advokatske pisarne dr. Schaubacha, Maribor.

Dobava-prodaja

Dobave. Gradbeni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 1. aprila t. l. ponudbe glede dobave 6000 komadov vijakov in 400 kub. m tolčenega gramozja. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku.) — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 31. marca t. l. ponudbe glede dobave 600 kg pisanega bombaža za čiščenje strojev. Direkcija drž. železarne Vares sprejema do 6. aprila t. l. ponudbe glede dobave 1500 kg železa; do 13. aprila t. l. pa glede dobave 360 kg dinamoma olja in 100 kg repnega olja. — Dne 7. maja t. l. se bo vršila pri Komandi

mornarice v Zemunu licitacija glede dobave 12.500 parov čevljev. — (Predmetni oglas z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobave. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 5. aprila t. l. ponudbe glede dobave raznega materiala za tovarni avto. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 7. aprila t. l. ponudbe glede dobave 500 komadov kremenjakov za bencinske varnostne jamske svetiljke; do 14. aprila t. l. glede dobave 51.000 kg pšenične moke. — Direkcija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 7. aprila t. l. ponudbe glede dobave 600 kg masti za jamske vozičke; do 14. aprila t. l. pa glede dobave 2 železnih nosilcev ter glede dobave strokovnih knjig. — Direkcija drž. rudnika Kreka sprejema do 14. aprila t. l. ponudbe glede dobave 50.000 kg portlandcimenta. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 28. aprila t. l. ponudbe glede dobave 600 kub. m jamskega lesa.

— (Predmetni oglas z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobava živil. Dne 9. aprila t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija glede dobave živil (svinjska mast, fižol, testenine, olje, čebula, krompir, kis, riž, sladkor, kava, cikorijska, goveji loj itd., itd.). (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Oddaja zakupa zemljišča za zgradbo bufeta na postaji Visoko se bo vršila potom ofertne licitacije dne 21. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, natančnejši pogoji pa pri isti direkciji.)

Oddaja zakupa bufeta na postaji Rakek se bo vršila potom licitacije dne 25. aprila t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti direkciji (Ljubljanski dvor).)

Irzna poročila

Mariborsko sejsmsko poročilo. Prignanih je bilo 7 konjev, 13 bikov, 250 volov, 317 krav in 5 telet, skupaj 592 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 22. marca 1932 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže Din 4 do 5, poldebili 3 do 3-75, plemenski voli 2 do 3-40, bikji za klanje 2-50 do 3-75, glavne krave debele 2-50 do 3, plemenske krave 2 do 2-50, krave za klobasarje 1-25 do 2, molzne krave 4 do 4-25, breje krave 4 do 4-25, mlada živina 3 do 4-50, teleta 4 do 5 Din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 195 komadov. — Mesne cene: Volovsko meso I. 1 kg Din 10 do 12, II. 6 do 8, meso od bikov, krav, telic 4 do 6, telečje meso I. 10 do 12, II. 6 do 8, svinjsko meso sveže 1 kg Din 8 do 16.

Iv. Brunčič

stavnin in pohištveni pleskar in ličar

Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela ter se toplo priporoča cenjenim naročnikom.

Ljubljana, Kolodvorska 23

Cene zmerno, delo solidno, postrežba točna
TELEFON 34-76

Nov poklic

za dame in gospode z vpeljavo strojnega pleterstva v hiši. Zajemčen zaslužek ca. 1500 Din mesečno,

ker prevzamemo izgotovljeno blago, plačamo zaslužek za pletenje in dostavimo v izdelavo prejo. Pišite še danes po brezplačne prospekte na Domača Pletarska Industrija, št. 65, Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva 6.

KUVERTA

LJUBLJANA

TVORNICIA KUVERT IN KONFEKCIJA PAPIRJA

Oglašajte

v »Trgovskem listu«!

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah, ali risbah

izvršuje najsolidnejše

klišarna

ST. DEU

LJUBLJANA

DALMATINOVA 13

OTVORITEV advokatske pisarne!

Dr. Schaubach Franc javlja, da je otvoril advokatsko pisarno v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6, I. nadstropje (palača Zadružne gospodarske banke).

GRADBENO PODJETJE IN TEHNIČNA PISARNA ••

MIROSLAV ZUPAN - Ljubljana

STAVBENIK Poštni ček. račun št. 12.834 Telefon št. 2103
Beton, železobetonske vodne zgradbe, arhitektura ter vsakovrstne visoke zgradbe itd. • Sprejemanje v strokovno izvršitev vseh načrtov stavbne stroke • Tehnična mnenja • Zastopstvo strank v tehničnih zadevah